

**UNDERLAG INFÖR RASDOKUMENT
SVENSKA WHIPPETKLUBBEN**

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Rasens nuläge	
Hälsa.....	4
Frågor till uppfödarna.....	5
Frågor om individuella hundar.....	6
Reproduktion.....	6
Mage-tarm.....	12
Hjärtfel.....	13
Immunförsvarsrelaterade sjukdomar.....	16
Ögon.....	19
Skador.....	23
Dödsfall/medellivslängd.....	24
Försäkringsstatistik.....	25
Mentalitet.....	29
Exteriör/funktion.....	30
Genetisk mångfald.....	31
Förberedelser inför RAS	
Konferens Malmköping 021019-20.....	34
Medlemsträffar.....	35
RAS i Whippetbladet.....	39

INLEDNING

Svenska Whippetklubben (SW) har förberett RAS under 2003 och 2004. I slutskedet av arbetet fick jag uppdraget att sammanställa fakta om rasens nuläge och dokumentera vad som gjorts för att förankra RAS bland uppfödare av rasen och klubbens medlemmar.

Jag har använt mig av information från olika hälsoenkäter, från utländska whippetklubbar och tidningar, men också från Internet, litteratur och föreläsningar. Hänvisningar till källorna finns i texten.

Jag har också tagit med information om andra raser, för att sätta whippets i ett sammanhang och ge möjlighet till jämförelse.

För avsnittet om arbetet med RAS har jag använt mig av anteckningar från de olika medlemsmötena runt om i Sverige och uppgifter i Whippetbladet.

Tanken med denna sammanställning är att samla all relevant information om rasen på ett ställe. På så sätt kan sammanställningen förhoppningsvis användas som en sorts "uppslagsbok" vid skrivandet av RAS-dokumentet och förenkla det arbetet.

För Svenska Whippetklubben

November 2004

Kicki Sandell

RASENS NULÄGE

Hälsa

Rasens hälsa är relativt väl dokumenterad genom de fyra hälsoundersökningar som gjorts av SW 1990-2003. Dessutom finns statistik från AGRIA och från två hälsoundersökningar gjorda i USA 1995 och 2000.

Tyvärr har alla fyra undersökningarna som gjorts i SW:s regi varit upplagda på olika sätt, både vad gäller frågor och metod. Det gör att det blir svårt att jämföra resultaten mellan de olika undersökningarna.

De två första svenska hälsoenkäterna riktade sig enbart till svenska uppfödare och genomfördes som telefonintervjuer. 1990 besvarade 48 uppfödare enkäten och de hade tillsammans fött upp 2.439 (1.278+1.161) whippets under perioden 1957-1989. 1995 intervjuades 44 uppfödare som tillsammans fött upp 1.508 (751+757) hundar 1980-1995.

Enkäten 2000 riktade sig både till whippetägare och till uppfödare. Den distribuerades till drygt 1000 personer som ägde whippets enligt SKK:s hundägarregister (även personer som inte var medlemmar i SW). 217 personer besvarade enkäten, varav 49 var uppfödare. De individuella enkätsvaren omfattade 555 whippets (237+318) födda 1985-2000. Uppfödarna som deltog i enkäten hade fött upp 1.493 (800+693) whippets under perioden 1985-2000.

Den fjärde enkäten skickades till SW:s drygt 600 medlemmar under 2003 och riktade sig enbart till whippetägare. 144 personer med 310 hundar (140+170) besvarade enkäten. Hundarna var födda 1984-2002.

En omfattande redogörelse för de två första enkäterna publicerades i Whippetbladet nr 79 och på SW:s hemsida. En kortare sammanfattning av den fjärde enkäten har publicerats i Whippetbladet nr 95.

Den första amerikanska hälsoenkäten skickades ut till 863 personer (medlemmar i AWC) under 1994. 278 personer med 860 hundar svarade. 1999 skickade man ut nästa enkät. Den besvarades av 219 (varav 81 uppfödare som fött upp 1.275 hundar 1994-1999) personer med 651 hundar. Av de personer som besvarade enkäten var 158 personer från USA och övriga från andra delar av världen.

Frågor till uppfödarna

Vissa frågor kan inte besvaras av de enskilda hundarnas ägare, t ex de som rör medfödda defekter som leder till att valparna avlivas i späd ålder.

I de tre första SW enkäterna och i de två enkäterna från USA har frågor om medfödda defekter ställts till uppfödarna. Det finns inga uppgifter om hur frekventa sådana defekter är bland de födda valparna, bara hur många uppfödare som drabbats av defekterna i sin uppfödning.

I den amerikanska undersökningen från 2000 uppgavs att 89 % av de födda valparna överlevde (övriga antingen avlivades eller dog). I den svenska enkäten från samma år var motsvarande siffra 95%.

Gomspalt:

I undersökningen från 1990 uppgav 4 uppfödare (av 48) att de fått valpar som haft gomspalt. 1995 hade 9 uppfödare (av 44) fått valpar med gomspalt och 2000 var motsvarande siffra 8 uppfödare (av 49). I den amerikanska enkäten finns bara uppgifter från enkäten år 2000, där 9 uppfödare (av 81) uppgivit att de fått valpar med gomspalt. Både i den amerikanska och i den svenska enkäten från år 2000, var gomspalt den vanligaste medfödda defekten som ledde till avlivning av valpar.

”Tarmarna utanför”/schistosomus reflexus:

1990 och 1995 rapporterade två uppfödare att de fått valpar med öppen bukhinna – ”tarmarna utanför”. År 2000 var det 5 uppfödare i Sverige och 6 i USA som fått valpar med denna defekt.

Detta var den näst vanligaste defekten som ledde till avlivning.

Navelbråck:

1990 uppgav 2 uppfödare att de fått valpar med navelbråck. 1995 hade 6 uppfödare fått valpar med navelbråck. I undersökningen år 2000 var motsvarande siffra 14 uppfödare. Från USA finns inga uppgifter om denna defekt. Det kan finnas en koppling mellan navelbråck och schistosomus reflexus (se ovan).

Som jämförelse kan nämnas att man i Faraohundklubbens hälsoenkät från 2004 inte fått rapport om någon enda hund med navelbråck (uppgifter från rasklubbens hemsida).

I juni 2004 kom ett förslag från en enskild medlem/uppfödare rörande RAS och navelbråck. Denna uppfödare tyckte sig ha märkt att många whippetuppfödare inte kände till SKK:s policy av avel på hundar med navelbråck och att man borde ta upp frågan hur man ska förhålla sig till whippets med navelbråck i aveln, i SW:s RAS-dokument.

SKK policy avs hundar med navelbråck:

” Medfött navelbråck är en genetisk belastning.

Det kan generellt inte anses försvarbart att använda hund med medfött

navelbräck till avel, då avkomman löper större risk att få denna defekt. SKK:s grundregler är tillämpbara.

För att avgöra huruvida en hund med lindrigt navelbräck kan användas i avel eller ej behövs dock rasspecifika prioriteringar, där de avelshygieniska åtgärderna anpassas till rasens övriga defekter, numerär och genetiska bredd. Hundar med stora/grava medfödda navelbräck ska aldrig användas i avel.

Statens Jordbruksverks författningssamling § 2 är även den tillämplig enligt samma resonemang vid avel på hundar med nämnda defekt.

Beslöt AK tillstyrka ovanstående formulering av paragrafen ”

Reproduktion:

Frågor om reproduktionsproblem ställdes för första gången i enkäten 1995. Av de 44 tillfrågade uppfödarna uppgav 18 att de haft någon form av problem med reproduktionen i sin uppfödning.

13 av de 18 uppgav att de haft tikar som måst kejsarsnittas. I de allra flesta fallen uppgavs ingen orsak till att tiken snittats. I de fall den uppgavs var det felläge på valp, värksvaghet, uttänjd livmoder och döda valpar.

I samma undersökning uppgav tre uppfödare att de hade hanar som blivit sterila. Andra problem som uppfödarna haft var eklampsi, tidiga livmoderinfektioner, tikar som gått tomma vid upprepade tillfällen, samt liten kullstorlek.

Vid undersökningen år 2000 ställdes frågan om reproduktion direkt till hundägarna och inte till uppfödarna.

I den amerikanska undersökningen 1995 uppgavs 0,8% av hanarna vara sterila. I den amerikanska undersökningen från 2000 hade 10% av kullarna förlöst med kejsarsnitt.

Frågor om individuella hundar:

Reproduktion:

Kryptorchism:

Det största problemet som rör whippets reproduktion är kryptorchism hos hanarna. Det har länge varit känt att rasen haft en hög andel kryptorchida hanhundar, men det var inte förrän vid undersökningen 1990 som det blev klart hur stor andelen egentligen var. Tidigare hade man sagt att ungefär 10% av hanarna (i Sverige) blev kryptorchida.

Nu visade det sig vid undersökningen 1990 att uppfödarna angav att 15,7% av de hanar de fött upp var kryptorchida. 1995 var motsvarande siffra 16,2%. År 2000 hade andelen kryptorchida hanar i undersökningen sjunkit till 12,23% (12,5% enl uppfödarna) och i den sista undersökningen var andelen kryptorchida hanar nere på 10%. (I den sista undersökningen uppgavs att 8 hanar var kastrerade och deras testikelstatus före kastration angavs inte. Andelen kryptorchider kan därför ha varit högre i undersökningen från 2003).

I undersökningen 2000 tillfrågades både uppfödare och hundägare om hanarna var dubbelsidigt eller ensidigt kryptorchida. Uppfödarna angav att 12% av *de kryptorchida hanarna* var dubbelsidigt kryptorchida, medan hundägarna uppgivit att 20% av de kryptorchida hanarna var dubbelsidigt kryptorchida (obs! att de kryptorchida hanarna som inrapporterats av hundägarna var ungefär en fjärdedel så många som de som rapporterats in av uppfödarna).

Man kan fråga sig om undersökningarna verkligen speglar en faktisk minskning av andelen kryptorchider eller om det kan finnas andra förklaringar till de sjunkande siffrorna.

Antalet hanhundar som deltagit i enkäterna har sjunkit genom åren. I de tre första undersökningarna var antalet hanar som uppfödarna själva rapporterade in relativt stort. 1990 var 1.278 hanar med i undersökningen, 1995 751 hanar och 2000 800 hanar (i uppfödardelen). I den individuella delen år 2000 deltog 237 hanar och år 2003 140 hanar.

De två första enkäterna omfattar hundar födda innan ”import-vågen”, som man kan säga startade i slutet av 1980-talet (se avsnittet om genetisk mångfald). Kan den sjunkande inavelsgraden ha påverkat andelen kryptorchider? Några av de mest inflytelserika avelshanarna (både genom att de själva användes mycket och att man sedan linjeavlade på dem) under 70- och 80-talet producerade en relativt stor andel kryptorchida söner; t ex Ch Fleeting Flamboyant 13 kryptorchider av 43 söner = 30,2% kryptorchida söner, Ch Laguna Leader 12 kryptorchider av 67 söner = 17,9% kryptorchida söner (uppgifter från avelsredovisningar i Whippetbladet nr 10 juni 1979). Motsvarande uppgifter om senare tiders avelshanar finns dock inte.

Huruvida uppfödarnas benägenhet att rapportera in kryptorchida hanar minskat, är det svårt att ha någon uppfattning om. Det enda man kan säga utifrån undersökningarna är att uppfödare och hundägare lämnade i stort sett samstämmiga uppgifter om andelen kryptorchider i undersökningen från år 2000.

Andra länder:

I USA var andelen kryptorchida hanar 18% i undersökningen från 1995. I undersökningen från 2000 uppgav uppfödarna att 19% av hanarna var kryptorchida, enl hundägarna var andelen kryptorchider 13% (det året uppgavs 25% av de kryptorchida hanar som rapporterats in av hundägarna vara dubbelsidigt kryptorchida). Skillnaden mellan uppfödarnas och hundägarnas uppgifter i USA skulle kunna bero på att många sällskapshundar där kastreras och att valpköparna därför inte känner till hundens ursprungliga testikelstatus. Den amerikanska Whippet Health Foundation har haft kontakt med Dr Alexander AgoulNIK från Baylor College of Medicine i Houston, Texas med anledning av ett forskningsprojekt om kryptorchism. Ännu finns ingen finansiering av projektet, men om det genomförs kommer det att omfatta även whippet.

Exakta siffror finns inte från andra länder, men i ett svar till engelska kennel klubben ang rasens hälsostatus från engelska The Whippet Club 1991 uppgav man att "cryptorchidism is moderately commonplace". (The Whippet Spring 2002).

Andra raser:

Defekten kryptorchism förekommer i all raser, men i varierande omfattning. Av tidsmässiga skäl går det inte att göra någon större inventering av andelen kryptorchider i ett stort antal andra raser, men här är några exempel.

Pekingese (uppgifterna från hälsoenkät genomförd 2003): **11,2%** av hanarna (7% av dem var dubbelsidigt kryptorchida).

Skotsk hjorthund (uppgifterna från hälsoenkät genomförd 2004): **13,4%** (22% av dem var dubbelsidigt kryptorchida)

Isländsk fårhund (uppgifterna från två hälsoenkäter 1999 resp 2003): **11% resp 16,7%.**

Faraohund (uppgifterna från hälsoenkät genomförd 2004): 2 hanar födda på 70-talet, 3 hanar födda på 80-talet, därefter finns inga uppgifter om någon kryptorchid hane.

Litteratur:

"The most common disorder of sexual development in dogs is cryptorchidism, accounting for about 13% of males presented to small animal clinics (Dunn et al 1968, cited by Meyers-Wallen, 1993). It seems that there is more than one reason for cryptorchidism. In some cases sex-limited autosomal recessive inheritance can be an explanation. However it may not exclude other options." (The Genetics of the Dog, Ruvinsky & Sampson, 2001 sid 451)

"The failure of testicles to descend into the scrotal sac is a development defect in that at some stage of the process leading to formation and correct location of the testes something has gone wrong. As Young (1971) has pointed out various problems could result in the same main effect. Thus too large a testicle, too tight an inguinal ring, too short a peritoneal fold or defective gubernaculum testes could all result in a dog that is cryptorchid. Indeed it would be illogical to suppose that all cases of cryptorchidism are caused by the same thing which may help to explain the difficulty of determining any genetic implication.

In man about 0,3% of males are cryptorchids (Ward and Hunter 1960) while Warkany (1971a) suggests that about 20% are bilateral with 50% showing retention of the right testicle and 30% the left.

The genetics of cryptorchidism has been more widely studied in species other than the dog. In the canine field Pullig (1953b) considered the character to be a sex-limited recessive, but her data comprised only two males and cannot be more than speculative. The same is true of the identical conclusion arrived at by Huber and Schmid (1959) from pedigree data of five unilaterally cryptorchid St Bernards.

Most early workers (Koch 1935, Bayer 1936, Hartl 1938) take the view that the condition is recessive but that does not necessarily mean a simple recessive. In his book Whitney (1971) states that the condition is definitely not a simple autosomal recessive.

Willis (1963) felt that the single gene theory was untenable in the German Shepherd and thought a two gene theory more likely. Young (1971) was also sceptical of a simple recessive unless incomplete penetrance or other modifying factors are involved.

If one accepts a simple autosomal recessive theory for the unilateral cryptorchid then some other explanation is necessary to account for the bilateral cases. They may be unrelated but this seems to be unlikely. In their sheep paper Claxton and Yeates (1972) found that a recessive or dominant explanation was possible but that in either case there was some kind of incomplete penetrance. It is not improbable that in the dog there is some form of incomplete penetrance so that animals of similar genotype will exhibit differing phenotypes. Cryptorchids certainly vary in the extent to which the testicle has descended.”

(Genetics of the Dog, Malcolm B. Willis, 1989, sid 54-56)

Livmoderinflammation/Pyometra:

Uppgifter om andelen tikar som utvecklat livmoderinflammation finns från enkäterna 2000 och 2003.

År 2000 hade 8,2% av tikarna som deltog i undersökningen drabbats av livmoderinflammation. Genomsnittsåldern då tikarna drabbades var 6,5 år. Tikarna som drabbats var mellan 1 år och 12 år vid insjuknande.

I undersökningen från 2003 hade 5,3% av tikarna fått livmoderinflammation. Ingen fråga om åldern då tiken insjuknade ställdes i den enkäten.

Andra länder: I den amerikanska enkäten från 1995 hade 2% av tikarna drabbats av livmoderinflammation och i enkäten från 2000 var andelen tikar med livmoderinflammation lika stor (dvs 2%).

Observera att även sällskapstikar kastreras vid unga år i USA, vilket naturligtvis påverkar andelen tikar som utvecklar livmoderinflammation.

Andra raser:

Airdale terrier (uppgifter från hälsoenkät genomförd 1998): 23% av tikarna hade drabbats.

Skotsk hjorthund (uppgifter från hälsoenkät genomförd 2004): 12% av tikarna. Genomsnittsålder 7,7 år.

Pekingese (uppgifter från hälsoenkät genomförd 2003): 8,3% av tikarna. Genomsnittsålder 3,9 år.

Faraohund (uppgifter från hälsoenkät genomförd 2004): 17% av tikarna.

Litteratur:

“Pyometra är en av de vanligaste sjukdomarna hos tikar av alla raser och den vanligaste orsaken till bukoperationer hos tikar (Nelson and Feldman, 1986). I raserna rottweiler, collie och bernsen sennen kommer hälften av alla tikar att utveckla sjukdomen före 10 års ålder. (Egenvall et al, 2001) Trots mycket forskning om pyometra är det fortfarande mycket man inte vet om dess utveckling, men det är både hormonella och bakteriella faktorer, som bidrar till att utvecklingen av sjukdomen. Pyometra är en allvarlig sjukdom, som leder till döden om den inte behandlas. Trots moderna behandlingsmetoder är mortaliteten ca 2-3% (Egenvall et al, 2000).

Sjukdomen uppträder spontant hos framför allt medelålders och äldre tikar.

I en svensk studie gjord med hjälp av data från försäkringsbolaget AGRIA:s databas undersöktes 30 hundraser med avseende på risken att utveckla pyometra (Egenvall et al. 2000). Resultaten visade att vissa raser har högre risk att utveckla pyometra än andra. Raser med hög risk att utveckla sjukdomen var: Långhårig collie, Rottweiler, Cavalier King Charles Spaniel, Golden Retriever och Engelsk Cocker Spaniel. Studier av immunsystemet har visat att tikar med pyometra lider av immunosuppression och sämre förmåga hos de vita blodkropparna att oskadliggöra bakterier.” (Ragnvi Hagman Smådjursdagarna 2004.)

Fertilitet

I undersökningen från 2000 uppgavs fem hundar vara sterila; fyra hanhundar och en tik. 16% av hundarna i undersökningen hade producerat valpar vid minst ett tillfälle. Frågor om fertilitet har inte ställts i någon av de andra undersökningarna.

Nedan en tabell som visar genomsnittlig kullstorlek/år. Det har spekulerats i om kullstorleken ökat i rasen under de senaste åren och siffrorna nedan stöder denna teori. Den största kull som registrerats under perioden 1985-2002 innehöll 12 valpar och föddes år 2000.

Tabell 1 Genomsnittlig kullstorlek 1985-2002

År	Genomsnittlig kullstorlek
1985	4.72
1986	4.41
1987	4.12
1988	4.36
1989	4.52
1990	4.79
1991	4.12
1992	4.75
1993	4.56
1994	4.79
1995	4.88
1996	4.95
1997	4.97
1998	5.22
2000	5.12
2001	5.12
2002	5.8

Valpningskomplikationer

11 av tikarna i undersökningen från 2000 hade genomgått kejsarsnitt vid något tillfälle.

Den vanligaste orsaken till kejsarsnitt var felläge på valp.

10 tikar hade drabbats av värksvaghet. I de flesta fallen angavs ingen orsak till värksvagheten.

Det var lika vanligt att tiken drabbades av värksvaghet pga hög ålder som att hon drabbades pga att kullen bara innehöll en valp. Två tikar uppgavs ha varit värksvaga i samband med att första valpen föddes.

Övriga komplikationer som drabbat valpande/dräktiga tikar var att en tik kastat valparna på dygn 41, en tik drabbats av cirkulationsrubbing när hon bar på en stor kull och en tik drabbats av att livmodern spruckit

Mag- och tarmproblem

I de två första svenska undersökningarna (1990 och 1995) uppgavs ca 1% av de deltagande hundarna lida av mag- och tarmproblem. Vanligast 1990 var ”magkramper” och 1995 hade majoriteten av de svarande inte uppgivit vilken typ av problem med mag – tarm som hunden hade.

I den svenska undersökningen från 2000 hade ca 4% av hundarna problem med att de lätt fick diarré, 3,8% hade problem med magkramper, 2,3% hade dålig aptit och 4% hade svårt att lägga på hullet. Många ägare hade kommenterat att deras hundar tvärtom hade mycket god aptit och lätt att lägga på hullet.

I undersökningen från 2003 var problem med mage och tarm det vanligaste problemet bland de undersökta hundarna. Hela 7% uppgavs lida av matsmältningsproblem (inga diagnoser eller förklaring finns i redovisningen). 15,5% hade dålig aptit. 52% av de hundar som led av aptitlöshet uppgavs ha blivit av med problemen efter 1 – 5 år.

En kraftig ökning av andelen hundar som uppges ha problem med mage och tarm märks i undersökningarna. Liksom i fråga om kryptorchismen måste man fundera över om det rör sig om en verklig förändring eller om det finns någon annan förklaring.

I de två första undersökningarna ställdes frågorna enbart till uppfödare, som möjligen inte hade all information om hur hunden fungerade i vardagen.

Andra länder:

I den amerikanska undersökningen från 1995 uppgavs 3% av hundarna ha haft problem med diarréer, 4% hade svårt att lägga på hullet och 3,5% hade problem med aptitlöshet.

Andra raser:

Skotsk hjorthund: (från hälsoenkät 2004) 10% av hundarna i undersökningen uppgavs ha problem med magen, 56% av dessa hade problem med diarréer. 28% av hundarna i undersökningen uppgavs ha problem med aptiten.

Faraohund (uppgifter från hälsoenkät genomförd 2004): 3,8% av hundarna i undersökningen uppgavs ha problem med mage- och tarm.

Hjärtfel

Andelen hundar som i de två första undersökningarna uppgavs lida av någon form av hjärtfel var låg; 0,2% 1990 resp 0,8% 1995. Diagnoser:

Tabell 2: Typ av hjärtfel

Typ av hjärtfel	1990	1995
Aorta stenosis	2	1
Blue baby	1	
Blåsljud, ingen diagnos		1
Fallots tetrad		1
Förstorat hjärta	1	1
Klaffel	2	
Ospecificerat		5
Pulmonalis stenosis		3

2000 uppgavs 1,3% av hundarna ha någon typ av hjärtfel. Den vanligaste diagnosen var ”blåsljud”, utan angivande av orsak. En hanhund hade diagnosen endokardit och för en hanhund hade ingen diagnos angivits. I undersökningen från 2000 var hundarna mellan 2 år och 10 år då hjärtfelet upptäcktes.

I undersökningen 2003 hade 1% av hundarna någon form av hjärtsjukdom. Inga diagnoser fanns angivna i redovisningen. Det är dock värt att notera att det rörde sig om unga hundar. Samtliga var enligt redovisningen födda år 2000-2002.

Andra länder:

I den amerikanska undersökningen från 1995 hade 6% av hundarna blåsljud, 2% klaffel och 1% medfödda hjärtfel.

I undersökningen från år 2000 hade fortfarande 6% av hundarna blåsljud och 2% problem med hjärklaffarna. 0,6% hade någon form av medfött hjärtfel och 0,5% hade cardiomyopati (3 individer). En hund hade diagnosticerats med pulmonalis stenosis.

Vid den amerikanska National Specialityn i april 2004 hjärtundersöktes 65 whippets (26 hanar + 27 tikar). Undersökningen genomfördes av Rebecca L. Stepien DVM, MS, DACVIM. Här följer en kort sammanfattning av rapporten som publicerats i The Whippet News August 2004:

”Of these 65 dogs, 12 underwent auscultation only, and 53 had auscultation results, an electrocardiogram (ECG) and echocardiogram recorded. Most dogs were described as being in good condition (53%), 26% were considered pet-level athletes, 17% were considered top athletic condition and 4% were considered to be non-athletic. No dogs had overt signs of heart disease. The average age [of the participating dogs] was 4,5 years. In this narrow population, most (over 90%) had heart murmurs detected, More than half of the dogs had murmurs thought to be ejection murmurs, and about 1/3 had murmurs thought to be typical of mitral insufficiency.

Echocardiographic findings were categorized as mitral insufficiency, tricuspid insufficiency (leakage of the valve on the right side of the heart) and abnormalities of the MV apparatus (abnormal valve appearance). About 2/3 of the dogs were noted to have one

or more MV abnormalities; most but not all MV anatomic abnormalities were associated with valvular insufficiency.

The population screened this year was a young and healthy population of dogs, many of which were involved in some level of athletic competition. The high proportion of dogs with murmurs may be due to the prime body condition and athletic training of these animals and the proportion of whippets in the general population with ejection murmurs or mitral insufficiency cannot be deduced from this year's information.

This year's findings indicate that many whippets have heart murmurs, and that many of these heart murmurs are not associated with echocardiographic abnormalities of mitral or tricuspid valve.

It is too early in the information-gathering process to make any recommendations regarding breeding in animals noted to have valvular abnormalities in this study. In many cases, it is unclear whether mild changes noted represent a developing process or normal variation in the breed."

Whippet Health Foundation och ovannämnda veterinär kommer tillsammans att fortsätta samla in information om rasens hjärtstatus.

Andra raser:

Pekingese: 2% hjärtfel

Skotsk hjorthund: 14,3% hjärtfel (majoriteten hade cardiomyopati)

Flat Coated Retriever: (rasklubbens hemsida) 1% av en årsregistrering

Litteratur:

”Enligt AGRIA:s statistik utgör hjärtfelen 7% av avlivningsorsakerna hos samtliga hundar – frekvensen varierar dock stort de olika raserna emellan. Vid SLU:s symposium (föredragshållare Docent Clarence Kvart) om hjärtfel hösten 1997 delades hjärtfelen in i olika grupper :

- Medfödda missbildningar (t ex aorta och pulmonalis stenosis, förträngningar i stora kroppspulsådern och lungartären).
- Förvärvade hjärtfel (t ex kronisk klaffdegeneration – endokardos)
- Hjärtfel orsakade av tumörsjukdomar
- Hjärtfel orsakade av infektioner och/eller inflammationer.

De förvärvade hjärtfel är den vanligast förekommande varianten, därefter kommer medfödda missbildningar. Tumörer och infektioner/inflammationer som grundorsak till hjärtfel förekommer i en handfull fall. Vad gäller de bägge första kategorierna finns förmodligen ärftliga komponenter bakom de flesta sjukdomarna – alltså även de förvärvade felen. (All information om hjärtfel från Clarence Kvarts föredrag vid ”Hjärtsjukdomar hos hund” Symposium vid SLU 971018)”

”Olika hjärtsjukdomar är förhållandevis vanligt förekommande hos hund och katt. Olika studier har visat att hjärtsjukdomar utgör den tredje vanligaste dödsorsaken hos hund (vanligaste dödsorsaken är tumörsjukdomar följt av traumatiska skador). Man skiljer på hjärtsjukdomar ett djur föds med, dvs medfödda hjärtfel och de som ett djur utvecklar efter födseln, dvs förvärvade hjärtfel. Den vanligaste typen av hjärtfel hos hund är kronisk

hjärtklaffsdegeneration, dvs en sjukdom som leder till otäta hjärtklaffar, samt förvärvad hjärtmuskelsvaghet (dilaterad cardiomyopati).

Ett djur som har blåsljud måste nödvändigtvis inte lida av en underliggande hjärtsjukdom. Det finns nämligen så kallade oskyldiga flödesljud, dvs fysiologiska blåsljud, som inte har något samröre med hjärtsjukdom. Djur med sådana blåsljud är oftast unga och blåsljudet växer oftast bort innan 1 års ålder. Hos vissa kan emellertid ljudet kvarstå. Djur med blåsljud eller rubbningar i hjärtats rytm bör utredas. Fynd som kan göras [sic] vid den kliniska undersökningen och med hjälp av stetoskop är i allmänhet inte specifika. För fastställande av diagnos måste ofta djuret genomgå ultraljud, EKG och röntgenundersökning. Även där en specifik hjärtsjukdom misstänks bör en utvidgad utredning utföras för fastställande av sjukdomsgrad och prognos. Det är nämligen så att i princip samtliga medfödda hjärtsjukdomar samt de vanligaste av de förvärvade sjukdomarna har en genetisk bakgrund, dvs att de är ärftliga. Det är sålunda viktigt att en uppfödare som drabbats av hjärtsjukdom i sin avel tar kontakt med expertis inom området för att förhindra vidare spridning.”

Professor Jens Häggström, Smådjursdagarna 3-4 september 2004, SLU.

”En engelsk studie visar att även chihuahua, pekingese, små pudlar, lhasa apso och whippet är drabbade av MVD [mitral valve disease], men medan dessa raser har 6-7 gånger ökad risk (jämfört med medelhunden), så uppvisar calaieren 21 gånger större risk + att det uppträder vid tidigare åldrar.” Cavaliersällskapetets hemsida www.cavaliersallskapet.net

Immunförsvarsrelaterade sjukdomar

Autoimmunitet är den mest uppmärksammade immunförsvarsrelaterade sjukdomen hos whippet, men allergier och upprepade infektioner/dåligt fungerande immunförsvar förekommer också – om än i lägre frekvens.

Autoimmuna sjukdomar

Autoimmuna sjukdomar hos whippets började diskuteras redan under början av 1980-talet. Veterinär Berit Wallin hade kommit i kontakt med ett antal whippets vid sin mottagning, som uppvisade symptom på autoimmuna sjukdomar. I februari 1988 höll SW en träff för intresserade medlemmar med Berit Wallin som föredragshållare. Redovisning av vad som sades på träffen finns i Whippetbladet nr 41. Under åren har SW publicerat ett flertal artiklar om autoimmunitet i Whippetbladet.

Frågor om autoimmuna sjukdomar har ställts i alla hälsoenkäterna. Det är inte alltid ägaren/uppfödaren kunnat få en säker diagnos på sin hund, utan man har fått nöja sig med att hundens problem misstänks vara av autoimmunt art.

Enligt de svenska hälsoundersökningarna drabbas svenska whippets inte bara av en typ av autoimmun sjukdom, utan det rör sig en mängd olika sjukdomar/symptom.

Frekvensen av autoimmuna hundar var i den första enkäten 1,8%. Den första enkäten omfattade hundar födda så tidigt som på 1950-talet och ev sjuka hundar så långt bak i tiden kunde kanske inte få rätt diagnos.

I enkäten från 1995 var andelen hundar med autoimmuna sjukdomar/misstänka autoimmuna sjukdomar 4% och 2000 3,6%.

Tabell 3: Typ av autoimmun sjukdom/misstänkt autoimmun sjukdom hos de deltagande hundarna från enkäterna 1990, 1995 och 2000

Typ av autoimmun sjkd	1990 (antal hundar)	1995	2000
AIHA	1	1	
Febertoppar		6	1
Ledproblem/reumatism	25	17	5
Okända symptom	3	10	2
Pemphigus		1	
SLE		4	1
Ej sjuk, ANAtest positiv	6	3	
Saknade röda/vita blodkroppar	1		
Pleurit (lungsäcksinfl)	1		
Mag- och tarm			2
Problem m klor/päls			2
Optikus neurit			1
Diffus hålta			2
Svårläkta sår vid nosen			1
Furunkolos			1
Chorioetinit			1

Ansiktsmuskler förtvinat			1
Kronisk snuva			2

2003 ställdes flera frågor om sjukdomar som kan höra till det autoimmuna komplexet ; frågorna som ställdes var om hunden led av blodsjukdomar, reumatisk värk, sköldkörtelproblem och autoimmun sjukdom. Slår man ihop svaren under på dessa frågor rör det sig om en andel på 4,2% av hundarna. Tittar man enbart på svaren på frågan om hunden hade en autoimmun sjukdom blir andelen istället 1,3%. Pga den fjärde enkätens utformning blir det svårt att tolka resultatet vad gäller frekvensen av autoimmuna hundar. Det finns inte heller några uppgifter om vilka autoimmuna sjukdomar det skulle röra sig om i redovisningen av enkätsvaren från 2003.

Det är lite förvånande att inga hundar med hypothyreos/underfunktion sköldkörteln finns med bland de autoimmuna hundarna i de tre första undersökningarna.

Andra länder:

I den amerikanska undersökningen från 1995 nämns ingenting om autoimmuna sjukdomar. I undersökningen från 2000 hade 0,3% av de deltagande hundarna någon form av autoimmunsjukdom och 5% var hypothyroida.

The Whippet Club i England rapporterade 1991 följande till engelska Kennel Klubben:

”the occurrence of auto-immune rheumatoid arthritis-type conditions is increasing somewhat.”
(The Whippet spring 2002).

Andra raser:

Olika typer av autoimmuna sjukdomar förekommer hos ett stort antal raser, men med förhöjd frekvens hos tex riesenschnauzer (hypothyreos, kloavlossning), nova scotia duck tolling retriever (hypothyreos, SLE, artrit, meningit), MFL MFL (uppgifter rasklubbarnas hemsidor)

Litteratur:

Whippetbladet nr 41, sommar 1988

Whippetbladet 59, vinter 1994

Whippetbladet nr 88, våren 2002

Allergier

En fråga om allergi ställdes bara i enkäten från 2000, där 2,5% av hundarna uppgavs lida av någon form av allergi.

Tabell 4: allergier, undersökning 2000

<i>Hane</i>	<i>Tik</i>
Okänd orsak. Får bulor som sväller i ansiktet och på benen	Noskvalster, slem ur nosen
Glutenintollerans	Hosta, ev allergi
Kyckling, gris, mjölk, 11 olika sorters pollen, damm, kvalster, mygg	Stora utslag av myggbett
Kyckling	Allergisk reaktion mot fästingbett
Fiskallergi	Pollenallergi ?, snuvig vår och sommar. Vid 6 års ålder kroniskt snuvig.
Trol noskvalster alt gräspollen	

Sulfa	
Morötter och vissa tvättmedel, blir rödprickig	

Andra länder:

I den amerikanska undersökningen från 1995 uppgavs 1,5% av hundarna ha någon form av allergi och i den från 2000 var 3% av hundarna allergiska. Det fanns inga uppgifter om vilken typ av allergier det rörde sig om.

Andra raser:

Boston terrier (från klubbens RAS-kompendium 2004): 8% av hundarna som deltog i hälsoenkäten hade någon form av allergi.

Infektionssjukdomar

Frågan har bara ställts i enkäten från 2000. Så många som 80 (14,4%) hundar hade någon gång drabbats av någon infektion. Vanligast var tonsillit och andra halsinfektioner (inkl kennelhosta), därefter kom magsjuka och urinvägsinfektion. Återkommande infektioner hade 5 hundar haft (1%). Vanligast var återigen tonsillit och andra halsinfektioner.

Andra länder:

Den vanligaste infektionssjukdomen i den amerikanska undersökningen var kennelhosta. 1995 hade 4% av hundarna drabbats av kennelhosta och 2000 15% av hundarna. Även giardia och urinvägsinfektioner förekom, men i mindre utsträckning.

Andra raser:

Bostonterrier (RAS-kompendium 2004): 16% av hundarna i hälsoenkäten hade någon gång drabbats av en infektion

Faraohund (uppgifter från hälsoenkät genomförd 2004): 19% av hundarna i enkäten hade någon gång drabbats av en infektion.

Ögon

I Sverige har endast ett litet fåtal whippets ögonlysts. Enligt de uppgifter jag kunnat få fram rör det sig om ca 17 hundar. Endast en av dessa hundar har fått anmärkning. Enlig uppgift i SKK:s register har undersökande veterinär noterat ”ögon uppföljning” för denna hund. Enligt muntliga uppgifter skulle det röra sig om PRA eller PRA-liknande förändringar hos denna hund.

Andra länder:

I Nederländerna och i USA ögonlyser man regelbundet whippets och har gjort så under ett antal år. I England har man vid ett tillfälle genomfört en ”stickprovsundersökning” på ett mindre antal hundar.

SW har kontaktat rasklubbarna i USA och Nederländerna ang statistik över de ögonlysta hundarna. Bägge klubbarna har svarat och uppgifterna nedan kommer från klubbarnas resp svar.

I **Nederländerna** uppstod rykten i början av 1980-talet, om att vissa whippets från kapplöpningslinjer blev blinda. När sedan dessa hundar undersöktes visade det sig att de hade PRA. Två kullar föddes där flera av valparna blev blinda pga PRA och avlivades. Efter detta bestämde sig rasklubben för att det var dags att agera. 1983 bad man medlemmarna att börja ögonlysa sina hundar på frivillig basis. Klubben arrangerade träffar där man kunde ögonlysa sin hund till en lägre kostnad, men detta fungerade inte. Alltför få hundar undersöktes. 1985 bestämde klubben i stället att ögonlysning av föräldradjur skulle vara obligatorisk, för att uppfödarna skulle kunna få sina kullar rekommenderade av klubben. Detta gäller fortfarande. Klubben samarbetar med Nederländska kennel klubben, dit ögonlysningsresultaten först skickas från undersökande veterinär, för att sedan vidarebefordras till rasklubben. I samband med att hunden ögonlyses, får ägaren skriva under en överenskommelse om att resultatet av undersökningen ska vara offentligt. Alla resultat publiceras sedan i rasklubbens tidning. Ögonlysningsresultat får vara max ett år gamla för att vara giltiga. Hundar som används i aveln ögonlyses upp till 7 års ålder.

De första åren undersökte man bara förekomsten av PRA och katarakt, numera noteras alla förändringar i hundarnas ögon – även de som inte bedöms vara ärftliga. Inom klubben diskutera man nu om man ska fortsätta med den obligatoriska ögonlysningen, eftersom man anser att man under åren funnit relativt få hundar som haft någon form av ögonproblem.

Från åren före 1985 finns inga uppgifter om hur många hundar som ögonlysts. Klubben kan dock redovisa att 14 hundar med någon form av problem upptäcktes.

8 av hundarna hade PRA, en hade PRA+katarakt, en hade katarakt, en PRA+linsluxation och 2 misstänkt PRA.

För perioden 1985-1996 har klubben svårt att få fram statistik över de ögonlysta hundarna, men därefter finns uppgifter både om antal undersökta hundar och om resultaten. (uppgifterna hämtade från Holländska whippetklubbens svar till SW. E-mail i oktober 2004)

Tabell 5: ögonlysta whippets i Nederländerna 1996-2004

År	Antal undersökta	Anmärkn	Ej ärftliga anm
1996	> 43	1 linsluxation 1 retina dysplasia	
1997	35	2 linsluxation	
1998	47	1 PRA/katarakt 1 linsluxation 1 distichiasis 1 okänd	2
1999	43	1 linsluxation	4
2000	45	1 linsluxation+kat. 1 linsluxation	2
2001	44	1 katarakt	1
2002	52	1 katarakt	2
2003	52	1 PRA 1 katarakt	6
2004	33		5
Summa:	394	15 (3,8%)	22 (5,6%)

Enligt **Amerikanska whippet klubben** (AWC) började man ögonlysa whippets 1988. Vad gäller resultaten hänvisar AWC till de årliga CERF-rapporter som publiceras i AWC:s årsbok.

CERF står för *The Canine Eye Registration Foundation* och har som mål att bekämpa ärftliga ögonsjukdomar hos rashundar genom registrering av sjukdomarna och genom forskning. CERF registrerar hundar som ögonundersökts av veterinärer som är medlemmar i *the American College of Veterinary Ophthalmologists (A.C.VO)* och som förklarats vara fria från ärftliga ögonsjukdomar. Man samlar också in uppgifter för forskning om de hundar som diagnosticerats med en ärftlig ögon sjukdom. För en avgift kan ägaren till en friskförklarad hund få den registrerad hos CERF. Hunden måste vara id-märkt för att få ingå i registret. CERF registreringen är giltig i ett år, därefter måste hunden undersökas på nytt för att få ingå i registret. Uppgifter om sjuka hundar registreras också i forskningssyfte, men dessa hundars identitet är skyddad och kommer aldrig att kunna offentliggöras. AWC får sina uppgifter om ögonundersökta whippets i USA från CERF. (uppgifterna om CERF hämtade från Veterinay Medical Database's hemsida <http://www.vmbd.org/history.html>)

Tabell 6: ögonlysta whippets i USA 2000-2003

År	Antal undersökta	Anmärkn (ej CERF nummer)	Ej ärftliga anmärkn (CERF nummer)
2000	462 (265+188 & 9 okänt kön) 78% ua	27 varav 22 katarakt 5 retinal atrophy (5,8%)	74
2001	374 (206+151 & 17	14 varav	45

	okänt kön) 84% ua	12 katarakt 2 retinal problems (3,7%)	
2002	456 (271+178 & 7 okänt kön) 83% ua	24 varav 15 katarakt 3 hundar hade någon form av retinal atrophy 6 övrigt (5,3 %)	53
2003	361 (206 + 141 & 14 okänt kön) 84% ua	10 varav 2 tikar med retinal atrophy 6 hundar med trol ärfilig katarakt 1 okänd 1 persistent embryonic vessels (2,8%)	24
Totalt:	1653 (genomsnitt 82,25% ua)	75 (4,3%)	196 (12%)

The Whippet Club i **England** genomförde en ”stickprovsögonundersökning” av 34 whippets på sin members’ show 17 januari 1998. Undersökande veterinär var Professor P.G.C Bedford, BvetMed, PhD, FRCVC, DVOptal, DipECVO. Hans rapport från undersökningen publicerades i The Whippet June 1998. Några utdrag ur hans rapport:

”Hopefully the 34 dogs examined presented a cross section of the breed, but in essence it would have been useful to have examined twice that number. Fortunately, nothing of any consequence in terms of genetic significance was seen on the day and it may be that we can conclude and indeed concur with your feelings that, in this country, the whippet remaind’s free from inherited disease.

Several defects were seen, but I am pleased to say that, in all but two dogs, these defects were of no clinical significance. It is to be expected that in any population of dogs all sorts of lesions will be seen involving the eyes and such lesions will involve all parts of the eyes. Thus, neoplasia of the eyelids of older dogs, signs of internal inflammation involving the iris and the lens and pathology involving the retina are all to be expected, and indeed, a number of these lesions were seen on the day.

The commonest lesion was post-inflammatory retinal degeneration and , in three dogs, varying degrees of retinopathy were seen. When the retina is affected by inflammation it may recover, but areas of the affected tissue may degenerate. As such, the lesions associated with inflammation are those of tiny blind spots through to significant areas of deficiency. Only in one dog was there significant effect on sight.

The only other lesion that is worthy of mention is the cataract, and I saw four dogs with varying degrees of lens opacity, but in three of these dogs one could be very certain that the opacities were secondary to either inflammation or age. However, in one dog, there was a cataract involving the posterior polar portion of the lens. It was unilaterally present, but a bilateral presence in other breeds of dog is being regarded as being inherited disease. There is often a lag of several weeks to months between first and second eye involvement."

Skador

En av de vanligaste orsakerna till att besöka veterinären med sin whippet, är att den skadat sig på något sätt. De allra flesta skadorna sker vid lek/jakt eller i hundens hemmiljö.

Det var bara i undersökningen från 2000 som frågor om skador ställdes.

24% av whippetarna i undersökningen från 2000 hade någon gång skadat sig. Det rörde sig om allt från dödsolyckor till mindre allvarliga skärsår. Siffran inkluderar inte skador som skett i samband med tävling eller träning på lure coursing, rundbane kapplöpning och/eller whippet race (se nedan). Vanligast var skador i tår och ben, därefter kom diverse sårskador.

78% av olyckorna skedde vid lek/jakt eller på annat sätt i hundens vardag.

20% var bitskador och resterande var skador vid trafikolyckor (två av tre trafikolyckor ledde till att hunden avlivades/dog).

4,7% av hundarna i undersökningen hade skadats då de tränade eller tävlade. Antalet skadade hundar per sport var proportionerligt mot andelen tävlande hundar (dvs störst sport = flest skadade hundar), så det verkar inte vara så att någon av bruksgrenarna är ”farligare” än någon annan. I de flesta fallen rörde det sig om skador i tassar och ben, men även muskelskador förekom. Inga dödsolyckor i samband med någon av sporterna rapporterades till undersökningen.

Andra länder::

I den amerikanska undersökningen från 1995 hade 16% av hundarna råkat ut för tåskador, 9% hade fått någon typ av fraktur och 4% hade fått skador i muskler/senor/ligament.

I undersökningen från 2000 var motsvarande siffror 22% tåskador, 10% frakturer och 8% skador i muskler/senor/ligament.

Andra raser:

Faraohund (uppgifter från hälsoenkät 2004): 23% av hundarna har skadat sig på något sätt.

Litteratur:

” It has been suggested that Italian Greyhounds, Poodles, Papillons, Whippets, Shetland Sheepdogs, Miniature Pinschers and Greyhounds are at increased risk for sustaining fractures (Ljunggren, 1971). These breeds, except Shetland Sheepdogs and Greyhounds, are also at increased risk for radius/ulna fractures, but not for tibia/fibula fractures. Radius/ulna fractures in these breeds often occur after minimal trauma and their long legs and gracile bones may be the cause of the increased risk.”

(The Genetics of the Dog, Sampson & Ruvinsky 2001, sid 284)

Dödsorsaker/medellivslängd

I undersökningen från 2000, samt i bägge de amerikanska undersökningarna ställdes frågan om den svarande haft en whippet som avlivats eller dött under de senaste fem åren. I enkäterna frågades både efter ålder vid dödsfallet och orsaken till att hunden avlivats/dött.

Genomsnittlig ålder vid dödsfall angavs i den amerikanska undersökningen från 1995 vara 10,5 år. I den amerikanska undersökningen från år 2000 angavs inga åldrar.

I den svenska undersökningen var den genomsnittliga åldern vid dödsfall 9,8 år. Åldern vid dödsfall/avlivning varierade från 1 år till 16 år.

Tabell 7: Orsaker till dödsfall/avlivning:

USA 1995 (159 hundar)	USA 2000 (149 hundar)	Sverige 2000 (105 hundar)
Old age (24 hundar)	Cancer (27)	Ålder (25)
Cancer (20)	Old age (25)	Temperament (9)
Kidney failure (17)	Neurologic (20)	Div tumörer (8)
Heart Problems (16)	Trauma (19)	Olyckor (6)
Hit by car (10)	Heart problems (10)	Livmoderinflammation (6)
Stroke (10)	Kidney (9)	Tarmsjukdom (6)
Temperament (10)	Multiple causes (8)	Lungödem (6)
Brain tumors (5)	Autoimmune (6)	Hjärnblödning (5)
Arthritis (4)	Back problems (6)	Ossec smärta (4)
Brain problem, unspec (4)	Temperament (5)	Hjärntumör (3)

Försäkringsstatistik

Den enda uppgift om andelen försäkrade whippets som finns, kommer från hälsoenkäten 2000. Där uppgavs att 80% av de deltagande hundarna var veterinärvårdsförsäkrade. Motsvarande siffra för alla svenska hundar är 75 % (Åke Hedhammar Ssmådjursdagarna 2004).

Agria har den största andelen av de försäkrade hundarna och därmed också den mest omfattande statistiken. Agria lämnar dock inte ut uppgifter om hur många hundar av en ras de har försäkrade. Den information man kan få från Agria består av listor över de diagnoser de lämnat ersättning för under ett år. Listorna är till viss del ganska svårtolkade. Vissa sjukdomar kan t ex beskrivas med flera diagnoskoder och det kan behövas hjälp av veterinär för att tolka listorna.

De listor som SW fått från Agria omfattar åren 1995 – 2002 och 439 veterinärvårdsdiagnoser. De säger inget om hur många hundar som utnyttjat sin försäkring under året eller om hur många hundar som haft en viss diagnos. Whippet är en numerärt liten ras med förhållandevis få försäkrade individer. Detta påverkar rasens skadefrekvens eftersom den mäts per 10.000 hundar och jämförs med samtliga försäkrade hundars skadefrekvens/10.000. Varje sjukdomsfall hos en numerärt liten ras får därför stor inverkan på rasens skadefrekvens. Trots dessa svårigheter kan ändå försäkringsstatistiken ge bra information om rasen, eftersom den omfattar ett så stort antal individer (om andelen försäkrade hundar från enkäten år 2000 är representativt, skulle det kunna röra sig om runt 2000 försäkrade whippets). Man skulle kunna tro att diagnoser inrapporterade av veterinärer skulle ha en hög grad av tillförlitlighet, men så är kanske inte fallet.

”Försäkringsdata är inte den ultimata källan för att producera sjukdoms- och dödstatistik för sällskapsdjur. Fördelar med Agrias hunddatabas är att den är stor och framförallt att den försäkrade populationen på många sätt liknar baspopulationen.

Den främsta svagheten är diagnosställningen. Diagnoser ställs främst av praktiserande veterinärer. Ett problem är t ex vaga diagnoser – t ex ”död” eller ”hälta utan närmare definition”. Att vaga diagnoser ofta används har många orsaker. Till exempel kan det bero på att ingen utredning gjorts eller på problem att hitta en exakt diagnos i registret eller till och med på ren slöhet. Veterinärens diagnos skall sedan i vissa fall överföras till försäkringsdatabasen, ytterligare ett steg där fel kan uppstå.”

(Agneta Egenvall föreläsning Smådjursdagarna 2004)

Vid sammanställningen av Agrias statistik har jag gjort så att jag listat de mest frekvent förekommande diagnoserna. Diagnoskoderna är uppdelade i områden och dessa har jag också följt i min redovisning. Observera att en hund kan ha behandlats för samma åkomma flera gånger. Det innebär att, att en diagnos dyker upp många gånger inte är liktydigt med att flera individer drabbats.

Ersättning, livförsäkring 1995-2002 (hundar 10 år eller yngre som avlivats eller dött)

Totalt 82 diagnoser

1. Trafikskada
2. Hypothyreos
2. Pyometra
2. Bitsår, hud underhud

- 3. AIHA
- 3. Död
- 3. Dödad/skadad av tåg/påkörd
- 3. Utan diagnos
- 3. Cushings syndrom

Veterinärvård 1995-2002

Ögon

21 diagnoser

- 1. Akut optikus-neurit
- 2. Akuta inflammationstillstånd uvea, fr ögonkammare
- 3. Akuta ytliga ulcera, kornea sklera
- 3. Akuta inflammationstillstånd konjunktiva, tårorgan, episclera

Allmänt

50 diagnoser

- 1. Utan diagnos
- 1. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, hela djuret
- 1. Hälta UNS
- 2. Symptom på infektionssjukdom
- 3. Symptom på trötthet
- 3. Trafikskada
- 3. Kejsarsnitt
- 3. Uremi utan fastställd orsak

Cardiovascular

31 diagnoser

- 1. AIHA
- 1. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak blod, blodbildande
- 2. Endokardos
- 2. Symptom på hjärtsvikt
- 2. Anemier
- 2. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, hjärta
- 2. Blåsljud utan fastställd orsak
- 3. Mitralisendokardos

Digestion

75 diagnoser

- 1. Diarré
- 1. Akut gastroenterit
- 1. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, lever
- 2. Tandfraktur
- 2. Kräkning
- 2. akut analsäcksinflammation
- 2. Uremisk gastrit
- 2. Akut enterit
- 3. Rotspetsabscess
- 3. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, magsäck tarm

Endokrina

12 diagnoser

1. Hypotyreos
1. Cushings syndrom
2. Addisons sjukdom
3. Hypofysberoende Cushing
3. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak , endokrina

Hud

52 diagnoser

1. Neoplastiska förändringar, hud underhud
1. Traumatisk skada, huden
1. Bitskada
2. symptom på sjukdom utan fastställd orsak, hud underhud
2. Slitsår/rivsår hud underhud
3. Aterom

Led

43 diagnoser

1. Luxation av bogled
2. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak
3. Ligament i karpalled
3. Stelhet i ileosakralleden
3. Purulent artit i karpalleden
3. Korsbandsskada
3. Luxation av falangled 1
3. Traumatiska/mechaniska skador karpalled
3. Akuta inflammationstillstånd, bogled
3. Traumatiska/mechaniska skador, armbågsled
3. Luxation av falangled 1
3. Ligamentruptur i hasled

Muskler

15 diagnoser

1. Akut myosit
2. Senruptur
3. Traumatiska/mechaniska skador, muskulatur
3. Muskelsträckning

Neurologiska

14 diagnoser

1. Idiopatisk epilepsi
2. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, storhjärnan
3. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, ryggmärgen

Respiration

45 diagnoser

1. Akut tonsillit

2. Hosta från övre luftvägarna
2. kronisk tonsillit
3. Akut serös rinit
3. Akuta inflammationstillstånd, nedre luftvägarna

Skelett

42 diagnoser

1. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, kotpelaren
1. Diskbråck
2. Fraktur radius/ulna
3. Diskbråck i cervikalregionen

Urinvägar

22 diagnoser

1. Akut cystit
2. Symptom på sjukdom utan fastställd orsak, njure/uretär
2. Akut inflammationstillstånd urinblåsa/uretra
3. Urinsten nedre urinvägar
3. Urininkontinens
3. Hematuri
3. Proteinuri

Öron

6 diagnoser

1. Akut extern otit

Mentalitet

Det finns inte mycket dokumentation av rasens mentalitet. Under vintern 2003 gjorde P-E Sundgren en populationsanalys över whippet, i denna fanns också en sammanställning över resultaten för de då 43 mentalbeskrivna whippetarna. Analysen publicerades i Whippetbladet nr 96 tillsammans med en kommentar från Monika Wounder (mentalbeskrivare och whippetuppfödare). Kortfattat kan sägas att P-E Sundgren ansåg att de tendenser till överdriven rädsla hos rasen som mentalbeskrivningsresultaten visade, borde tas på allvar i aveln.

I dagsläget har 47 whippets mentalbeskrivits. Mao ingen större förändring av antalet beskrivna hundar sedan P-E Sundgren gjorde sin analys.

I övrigt kan noteras att temperament som avlivningsorsak förekommer både i den svenska hälsoundersökningen från 2000 och de båda amerikanska undersökningarna.

I den amerikanska undersökningen från år 2000 har man listat de problem med temperamentet som ägarna upplevt: nervositet, separationsångest, aggressivitet mot både människor och andra hundar, urinering vid underkastelse, dominansaggression och att hunden bet vid rädsla.

I den svenska enkäten från 2000 ställdes frågan till uppfödarna om de upplevt problem med mentaliteten hos den egna uppfödningen eller hos rasen i allmänhet.

Det vanligaste svaret var att man upplevt problem med veka hundar, därefter kom problem med hetsigt temperament och skotträds/lydningskänslighet.

I enkäterna från 2000 och 2003 ombads hundägarna beskriva vad som var positivt resp negativt med rasen.

Positivt:

Lugn inomhus, pigg utomhus
Tillgiven och snäll
Har positivt humör
Lättlärd
Barnvänlig och en bra familjehund
Vänlig och tillgiven
Pigg och glad
Underbart temperament
Anpassningsbar

Negativt:

Ej pålitlig tillsammans med barn
Alltför stor jaktlust
Skäller på hundar av andra raser
Svår att träna
Envis
Osäker
Aggressiv
Blyg
Gapig mot andra hundar
Stor jaktlust

Exteriör/Funktion

De enda uppgifter som finns att tillgå för att beskriva rasens status är resultat från utställningar och olika kapplöpningsformer/lure coursing och det kan vara svårt att dra några slutsatser från detta.

En stor andel svenska whippets ställs ut någon gång under sina liv. Rasen är ofta bland de numerärt största på utställningar, trots en relativt låg registreringssiffra.

Whippetägare är också aktiva inom "funktionsaktiviteterna" whippet race, lure coursing och rundbanekapplöpning. Whippet Race är den klart största grenen med ibland över 100 deltagande hundar på en tävling. Lure coursing är vinthundarnas officiella bruksprov och drar ibland upp till 30-40 deltagande whippets på ett prov. Rundbanekapplöpningen lockar färre whippets, men ett antal tävlingar för whippets hålls över hela landet varje år.

Det finns ingen aktuell inventering av exteriöra problem i rasen. Statistik från utställningar från åren 1990-2000 (sammanställd med hjälp av Lathunden) visar att whippets gjort 13.010 starter på officiella utställningar i Sverige.

Vid 82,5% av starterna har den utställda hunden erhållit 1:a pris i kvalitetsklass

14,1 % har erhållit 2:a pris

0,5 % har erhållit 3:dje pris

Den senaste exteriördomarkonferensen för rasen hölls 14-15 november 1992 i Svenska Vinthund klubbens regi.

SW sammanställde ett kompendium, där man använde sig av kommentarer till standarden från Bo Bengtsons bok "The Whippet" (David & Charles 1985) och Mary Lowes & E G Walshs bok "The English Whippet" (Boydell Press 1984). I kompendiet betonades vikten av att undvika överdrifter och att se till helhetsintrycket i första hand.

Rasstandarden har ändrats efter domarkonferensen.

Lure coursing som officiellt bruksprov för vinthundar är relativt nytt. Provverksamheten startade 1999.

Det finns inga aktuella uppgifter om hur många svenska whippets som har licens eller hur många av dessa som klarat gränsen för att få tävla i bruksklass på utställning (55 poäng). Jag har inte heller några uppgifter om antal hundar som erhållit cert eller klarat poänggränsen för cert (67 poäng). Dessa uppgifter borde gå att få fram via Vinthundklubbens lure coursing sekretariat. Alla provresultat stambokförs dock inte hos SKK.

Från rasfolket betonas ofta att rasen är en allround hund som ska kunna fungera lika väl som sällskaps-, kapplöpnings- och/eller utställningshund. Numera har rasen ett antal dubbelchampions (utställning/lure coursing) och sedan tidigare hundar som både blivit utställningschampions samtidigt som de varit framgångsrika inom någon kapplöpningsform (rundbana och/eller Whippet Race).

Genetisk mångfald

P-E Sundgren gjorde i december 2003 en omfattande analys av whippet populationen med hjälp av Lathunden. Analysen publicerades i Whippetbladet nr 96.

I Per-Erik Sundgrens analys saknas uppgifter om antal registrerade whippets – han har istället utgått från uppgifter om antal hundar **födda** ett visst år. Vissa hundar registreras året efter att de fötts och importer kan registreras flera år efter födelseåret, om de importerats som vuxna.

Skillnaden mellan Per-Erik Sundgrens siffror och SKK:s registreringssiffror är stor. Under perioden 1992 – 2002 rör det sig om en skillnad på drygt 300 hundar. Det har inte gått att få någon förklaring till varför det blivit så stor skillnad. En möjlig förklaring skulle dock kunna vara att det i Rasdata från SKK (som beräkningarna i Lathunden baseras på) ibland också finns med utländska hundar som **tävlat** i Sverige, men aldrig varit registrerade här. Ber man programmet sortera efter hundarnas födelseår, kommer även dessa hundar med i ev beräkningar för aktuellt år. Det går inte att säga om dessa ”extra” hundar påverkat beräkningarna av genomsnittlig inavelsgrad i Per-Erik Sundgrens analys.

Nedan finns en tabell över antal registrerade whippets under perioden 1985 -2002, för jämförelse med Per-Erik Sundgrens siffror. Uppgifterna om antalet registrerade hundar kommer från SKK:s registreringsavdelning.

Jag har också sammanställt en tabell över antalet importer under perioden 1985-2000, med uppgifter om deras ursprungsland. Importen av whippets till Sverige ökade kraftigt under 1990-talet. Något som naturligtvis medför en breddad avelsbas, men också ett ökat inflytande – på gott och ont – från andra whippetpopulationer än den svenska. Den överlägset största källan för whippetimporter till Sverige är Storbritannien. Det kan ju vara värt att fundera över att det egentligen inte genomförts någon form av inventering av hälsoproblem i rasen i Storbritannien.

I Per-Erik Sundgrens analys tas ”andragenerationsproblemet” upp, dvs att många av en hunds avkommor används (frekvent) i aveln. Därför har jag tagit med ”barnbarnskurvor” för hanar och tikar. Den hanhund som lämnat flest barnbarn, var född 1972 (Ch Bohem Lekain). På hanhundslistan finns också Lekains två söner Reggamis Opal och Ch Bokellas Spectrum, hans pappa Ch Fleeting Falmboyant och hans halvbror Ch Bohem Flamous. Tiklistan toppas av tre engelska tikar vars avkommor importerats till Sverige och blivit mycket använda i aveln. Birkonbrae Buttons N Bows hade tre valpar i Sverige, Waycross Mignonette två och Ch Crysbel Skylight of Nevedith en. Övriga tikar på listan har själva bott i Sverige och använts i aveln här.

Tabell 8: Importerade whippets per år och ursprungsland

År	Storbritt.	USA/Kanada	Australien	Kontinenten	Skand.
1980	1				
1981	4				
1982	3				
1983					
1984	1				
1985					
1986			2	1	
1987	3				
1988	7				
1989	7		2		
1990	10	1		1	
1991	4	2			
1992	6	1			
1993	4				
1994	2				
1995	2	1			1
1996	1	3			1
1997	4	3		1	3
1998	7			2	1
1999			1	1	3
2000	1			2	6

Under 80-talet importerades totalt 31 whippets till Sverige.

Under 90-talet importerades totalt 66 whippets till Sverige.

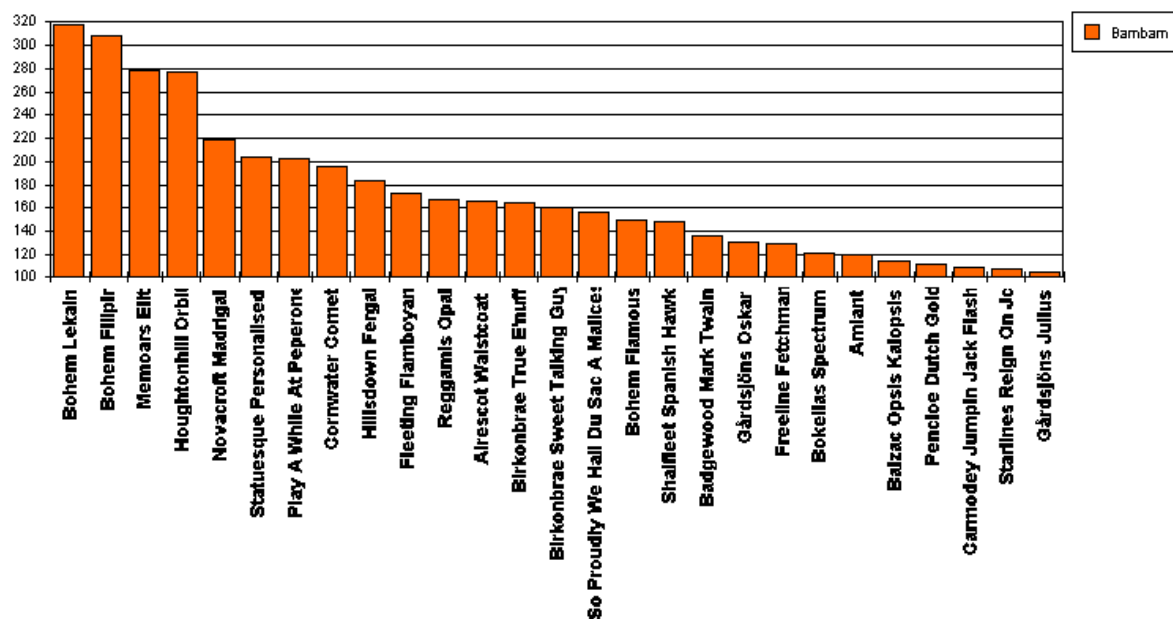
Tabell 9: Antal registrerade whippets i Sverige per år (uppgifterna från SKK:s registreringsavdelning)

År	Antal registrerade hundar
1985	224
1986	192
1987	245
1988	204
1989	276
1990	279
1991	189
1992	234
1993	182
1994	250
1995	188
1996	209
1997	244
1998	277
1999	155
2000	306
2001	287
2002	335

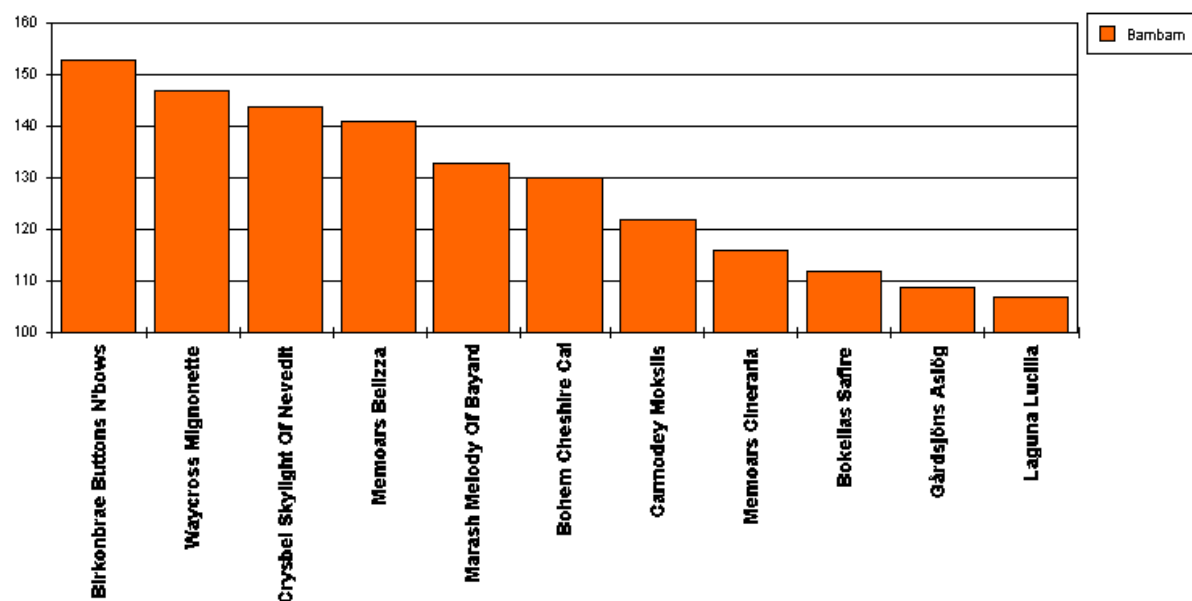

Barnbarnskurvor

Hanar

Tikar

MEDLEMSKONFERENS I MALMKÖPING 021019-20

SW:s RAS-arbete inleddes med en medlemskonferens i Malmköping i oktober 2002. Omkring 70 personer deltog i konferensen, där man bl a lyssnade till en föreläsning av Lennart Swenson som informerade om RAS. Konferensdeltagarna delades in i grupper och diskuterade SW och dess framtida verksamhet, däribland RAS. Ett referat från konferensen finns i Whippetbladet nr 91.

I samma nummer av tidningen har Lars Burstedt sammanfattat vad som kom fram vid konferensens grupparbeten:

- uppfödarnas kunskaper om rasen behöver utvecklas. Vi borde kanske lägga upp utbildningsplaner?
- whippeten är i grunden en sund ras. Eventuella policies och metoder för att komma till rätta med de problem som faktiskt finns bör därför vara frivilliga.
- Hälsoundersökningarna bör upprepas. Databaser med fakta om kryptorchism, storlekar o dyl skulle kunna upprättas. Någon som har medlemmarnas förtroende bör analysera problem som kan kopplas till vissa individer eller linjer och återföra genetiskt betingade problem eller risker till berörd uppfödare eller hanhundsägare. I övrigt bör sekretess råda.
- De problem inom rasen som har en omfattning av betydelse är autoimmuna sjukdomar, kryptorchism, storlekar och möjligen mentalitet
- Mätningar av mankhöjd på hundar bör erbjudas på Tammsvik
- Det vore bra om skrivna kritiker på hundar kunde vara tillgängliga på hemsidan

MEDLEMSTRÄFFAR

Under arbetet inför RAS har det hållits ett antal medlemsmöten runt om i Sverige i Whippetklubbens regi. Mötena har hållits under perioden juli 2003 till juni 2004, i Piteå, Stockholm, Enköping, Sörmland, Östersund, Småland, Västergötland. Det finns inga exakta uppgifter om hur många personer som deltagit i träffarna, men ungefär 80 personer har varit med i träffarna runt om i Sverige.

På de flesta träffarna har man diskuterat kring följande punkter:

- Genetisk mångfald
- Exteriör och funktion
- Mentalitet
- Hälsa

Från de flesta träffarna finns dokumentation, även om den ser ganska olika ut. Jag gör ett försök till en kort sammanfattning av det digra materialet:

Genetisk mångfald:

En mängd olika synpunkter har kommit fram i grupperna. Grupperna har haft tillgång till olika mycket material vid träffarna.

Den enskilda fråga där det verkar råda störst enighet mellan de olika grupperna rör hanhundsanvändningen. En kommentar som flera grupper givit är att man bör iaktta försiktighet i hanhundsanvändningen. Hanhundar bör inte användas obegränsat och de bör utvärderas efter ett visst antal kullar, innan fortsatt användning. För unga hanar bör inte användas i aveln. En begränsad användning av enskilda hanhundar bör enligt flera grupper leda till en breddad avelsbas.

Flera grupper har också föreslagit att man ska sträva efter att sänka inavelsgraden hos rasen som helhet. Någon har angivit målet max 6,25% för enskild parning och max 2,5% för rasen som helhet, någon säger att vi inte bör låsa oss vid en speciell siffra. En grupp påpekar att utavel inte alltid är av godo och inavel inte alltid av ondo. Man måste använda sitt sunda förnuft, men bör kontrollera inavelsgraden på den kull man föder upp med avelsrådet. En grupp anser att en DNA-analys ger bättre grund för avelsrekommendationer än inavelsberäkning.

Flera grupper har föreslagit att Whippetklubben ska anordna utbildningar för uppfödare och andra intresserade, för att öka kunskapen om rasen, samt avel och genetik.

Hälsa:

Flera grupper betonar att whippeten är en jämförelsevis frisk ras med få hälsoproblem.

De flesta grupperna har uppgivit att man anser att det är viktigt att fortsätta med hälsoenkäterna. Åsikterna om huruvida dessa ska vara anonyma eller inte går dock isär. Vissa anser att det är mycket viktigt att alla får vetskap om vilka de hundar som drabbats av problem är och andra att inga svar skulle komma in, om undersökningen inte är anonym.

Ett par grupper har betonat vikten av att enkäterna är likadant utformade över tid och att SW bör samarbeta närmare med veterinärer och andra experter.

Någon grupp frågar sig också hur de hälsoundersökningar som gjorts använts och hur man diskuterat frågorna i SW:s styrelse.

Många av grupperna nämner att öppenheten måste öka bland uppfödarna. (både gentemot valpköpare och varandra). Någon grupp funderar över om detta skulle kunna uppnås med hjälp av uppfödarutbildningar.

Specifika hälsoproblem som tagits upp är:

Kryptorchism:

Det finns en stor samstämmighet om att man bör arbeta för att minska andelen kryptorchida hanar i rasen. Ett par grupper önskar mer forskning kring problemet.

Ett par grupper oroar sig för att begränsningar i aveln för nära släktingar till kryptorchider, kommer att innebära att man överanvänder hundar från andra linjer och därmed riskerar att frekvensen av andra problem ökar. Någon grupp påpekar att kryptorchism är en defekt som de drabbade individerna oftast inte lider av.

En grupp ställer sig helt bakom uppfödarkommitténs förslag till begränsningar i användandet av släktingar till kryptorchida hanar (se Whippetbladet 92-93; att inte använda hane eller tik som lämnat kryptorchid avkomma i tre olika kombinationer samt att inte heller använda hane eller tik som har två eller flera kryptorchida syskon).

Det finns få andra konkreta förslag till hur man ska minska andelen kryptorchida hanar. En grupp föreslår att SW ska inventera förekomsten av kryptorchida hanar, samt försöka göra de kryptorchida hundarna mera synliga genom att de deltar på SW:s utställningar och t ex kan få SW:s trippelpris. En annan grupp föreslår att man tar bort kryptorchidklassen från SW:s utställningar, eftersom det kan uppfattas som ett accepterande [av de kryptorchida hundarna].

HD/ögon:

Ett par grupper undrar om det är dags att börja ögonundersöka och höftledsröntga whippets. En grupp nämner att ett fall av PRA har upptäckts på whippet i Sverige och vill ha en rekommendation om att gamla hundar bör ögonlysas. En grupp anser att man bör försöka genomföra ögonlysning, MH-test och inmätning i samband med större rasspecialer.

Autoimmunitet:

Autoimmuniteten har nämnts av flera olika grupper. En grupp påpekar att man bör vara uppmärksam på tidiga symptom och att drabbade individer bör uteslutas ur aveln, men att man är osäker på hur nära släktingar bör hanteras.

Ätstörningar:

En grupp tar upp problemet med ätstörningar hos whippets. De påpekar att uppfödarna bör observera problemet och att man inte bör para två whippets som har/haft ätstörningar med varandra.

Exteriör och funktion:

Samtliga grupper har kommenterat storleken och flera grupper har föreslagit att man borde anordna mätning av ett större antal hundar – t ex på någon utställning.

Flera grupper har kommit fram till att det är viktigt att bevara whippetens mångsidighet och att rasen inte delas upp i olika typer.

En grupp föreslår att klubben arbetar fram en illustrerad standard med korta kommentarer. De påpekar också vikten av att en whippet har balans mellan vinklar fram och bak, samt att inte könsprägel förloras.

En grupp framhåller att rasen ligger väl till exteriört och anser att utöver storleken behövs ingen särskild strategi avseende exteriören. Samma grupp föreslår att SW verkar för ”mer beskrivning – mindre tävling”.

En annan grupp påpekar att man måste bevara exteriören hos en galoppör och att hundarna nu tenderar mer mot att vara byggda som travare; längre, mera lågställda och med mer vinklar bak. De tycker också att det vore bra om exteriördomare kunde delta på funktionsprov.

Mentalitet

De flesta grupperna har på något sätt kommenterat rädsla hos whippet. (Det bör dock påpekas att de grupper som inte gjort detta träffades innan P-E Sundgrens populationsanalys med kommentar till whippetens MH-resultat var klar). Någon grupp frågar sig om andelen rädda hundar har ökat.

MH:s användbarhet som instrument i avelsarbetet har diskuterats av de flesta grupperna. Det finns många frågetecken kring hur man ska använda MH, vilken nytta man som whippet uppfödare kan ha av beskrivningen. Ett par grupper föreslår att man på något sätt skulle kunna ”vinthundsanpassa” beskrivningen för att få en mer rättvisande bild av rasen. En grupp framhåller vikten av att fler hundar beskrivs för att få en bredare bild av rasen och att SW behöver definiera vad som är önskvärt för rasen i beskrivningarna. Någon grupp nämner att man inte känner igen sig i P-E Sundgrens kommentar till whippetens MH diagram. Den sista gruppen anser att det borde finnas en jaktindel i MH för vinthundar.

Några grupper har beskrivit de positiva egenskaperna hos whippets och vad som inte är önskvärt:

- Lugn inne, alert i arbetssituationer, trivs i grupp (både människor och hundar) skäller sällan, anpassningsbar, glad och lekfull, tillgänglig, sansad och lättskött.
- Bevara anpassningsbarheten, en whippet ska ha lätt att varva ner, motarbeta separationsångest
- Rasen är orädd, balanserad, trygg i sig och stabil. Jaktlusten är viktig (oenighet i gruppen) och även föremålsintresset. Viktigt med ”motor”. Ej önskvärt med hundar som är rädda eller aggressiva. Viktigt att hunden har förmåga att slappna av.

RAS i Whippetbladet

SKK:s AVELSKOMMITTÉ (AK) RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER – RAS
av Åsa Lindholm, Whippetbladet nr 91, jul 2002

AVELSSTRATEGI FÖR WHIPPET- HUR VILL VI HA DET?
SW:s uppfödarkommitté, Whippetbladet nr 92-93, våren 2003

FRÅGOR OCH SVAR OM RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER
av Märta Ericson, Whippetbladet nr 92-93, våren 2003

MINNESANTECKNINGAR FRÅN RAS-MÖTE I NORR
Whippetbladet nr 94, hösten 2003

REDOVISNING AV HÄLSOENKÄT
SW:s uppfödarkommitté, Whippetbladet nr 95, julen 2003

ANALYS ÖVER AVEL MED WHIPPETS UNDER ÅREN 1992-2002
Av Per-Erik Sundgren, Whippetbladet nr 96, Årskrönika 2003

KOMMENTAR TILL MH RESULTATEN I AVELSANALYSEN
Av Monika Wounder, Whippetbladet nr 96, Årskrönika 2003

RAS-TRÄFFAR I SÖRMLAND
Whippetbladet nr 96, Årskrönika 2003

STUDIECIRKEL I ENKÖPING OKTOBER-NOVEMBER 2003
Whippetbladet nr 96, Årskrönika 2003

RAS-TRÄFF I ÖSTERSUND
Whippetbladet nr 98, hösten 2004